

صادق امامی

روزنامه نگار

انبار تسلیحات خاورمیانه می‌خواهد هسته‌ای هم بشود. عربستان می‌گوید تصمیم دارد برای کاهش وابستگی به نفت و تامین بخشی از نیازش به برق، تا سال ۱۶,۲۰۳۰ ر آکتور اتمی بسازد. اما اظهارات و تهدیدات محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی نشان می‌دهد بخشی از برنامه ابتکاری او موسوم به چشم‌انداز ۲۰۳۰ که‌به‌موضوع فناوری هسته‌ای اختصاص پیدا کرده، تنها محدود به استفاده صلح‌آمیز نخواهد شد و دامنه آن به تسلیحات هسته‌ای نیز کشیده خواهد شد. ریاض در حالی که در ابتدای راه است و ماه گذشته مراسم آغاز اجرای اولین رآکتور تحقیقات هسته‌ای این کشور را برگزار کرد، بر خلاف همسایه کوچک و دنیا‌لوری خود یعنی امارات، نه‌تنها حاضر به تعهد برای عدم انجام غنی‌سازی هسته‌ای نشده بلکه پروتکل الحاقی را نیز نپذیرفته تا نگرانی‌های بین‌المللی از پنهان کاری بخشی از فعالیت‌های هسته‌ای ریاض قوت بگیرد.

این پنهان کاری‌ها در زمانی رخ می‌دهد که محمد بن‌سلمان ولیعهد و تقریباً مرد شماره یک عربستان سعودی است. عملکرد چند ساله او در راس حکومت سعودی در حمله به یمن و ماجرای قتل جمال خاشقجی در ساختمان کنسولگری عربستان نشان می‌دهد که او برای دستیابی به اهدافش به هیچ چیز پایبند نیست. این جوان بی‌تجربه حالا و پس از تکه‌تکه کردن جسد خاشقجی با اره، به دنبال دستیابی به فناوری‌ای است که اگر به سلاح هسته‌ای منتهی شود، می‌تواند دنیا را ویران کند. تصور دستیابی ریاض به سلاح هسته‌ای، آن هم در دورانی که بن سلمان ولیعهد است و احتمالاً تا چند ماه دیگر پادشاه کشورش شود، بسیار ترسناک‌تر از دستیابی صدام به سلاح هسته‌ای است. این ترس را نه منطقه، بلکه تقریباً تمامی متحدان ریاض نیز دارند. رژیم صهیونیستی که به گفته ترامپ، موجودیتش با حکومت سعودی پیوند خورده نیز از مخالفان دستیابی ریاض به انرژی هسته‌ای است.

با این حال، بن سلمان می‌خواهد راهش را ادامه دهد. اگرچه چشم‌انداز ۲۰۳۰ تاکنون در بسیاری از حوزه‌ها با شکست مواجه شده است، اما او در پروژه هسته‌ای شدن عربستان، مصمم است. او می‌خواهد راهی را

برود که سال‌ها قبل، صدام با ساخت نخستین تاسیسات هسته‌ای رفت. البته دیکتاتور عراق هرگز موفق نشد به فناوری و سلاح هسته‌ای دست پیدا کند. حالا بن سلمان که بسیاری او را صدام جدید معرفی می‌کنند، همان مسیر را طی می‌کند. شاید اگر جنایتکاری همچون صدام، امروز زنده بود، به احترام محمد بن‌سلمان از جایش بر می‌خاست و کلاش را از سر بر می‌داشت. حداقل در نیم قرن اخیر خاندان آل سعود، عربستان سعودی و جهان عرب، جاه‌طلب ماجراجویی همچون محمد بن‌سلمان را به خود ندیده است.

اولین زرمزه‌ها درباره حرکت عربستان به سمت دستیابی به سلاح هسته‌ای بافرار محمد خیلوی، دیپلمات سابق عربستانی در سازمان ملل، در سال ۱۹۹۴ به آمریکا شنیده شد. خیلوی با انتشار صدزار سند که از سفارت عربستان سعودی به دست آورده بود، اعلام کرد عربستان از سال ۱۹۷۵ و به‌دنبال شکست اعراب در جنگ ۶ روزه با اسرائیل در سال ۱۳۶۷، برنامه‌ای تحقیقاتی را برای ساخت بمب هسته‌ای و مقابله با اسرائیل آغاز کرده است. براساس اسناد او، عربستان سعودی پنج‌میلیارد دلار از خزانه‌اش را به صدام حسین داده بود تا به ریاض یک سلاح هسته‌ای بدهد. بین سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰ تا زمانی که صدام به کویت حمله کرد، پرداخت‌ها به شرطی انجام شد که اگر این پروژه موفق شود، برخی از بمب‌ها به زرادخانه سعودی منتقل شود. اسناد خیلوی شامل رونوشت‌های یک جلسه خلوت مخفی میان تیم‌های نظامی عربستان و عراق

مذاکره برای خرید موشک مجهز به کلاهک هسته‌ای، نپذیرفتن پروتکل الحاقی وتلاش برای غنی‌سازی سه راهبرد هسته‌ای آل سعود

دیوانه‌ای با بمب اتم

طی یک‌سال قبل از حمله به کویت بود. این رونوشت‌ها نشان می‌داد عربستان سعودی نقش تامین‌کننده منابع مالی برای برنامه‌های هسته‌ای را برعهده داشته است.

به‌دنبال خدای مرگ

برای مشخص شدن موضوع، خوب است نگاهی به سابقه کمک‌های مالی سعودی‌ها در پروژه‌های کشورهای در تلاش برای هسته‌ای شدن بیندازیم. شکست‌های تحقیرآمیز اعراب در نبرد با رژیم صهیونیستی، حاکمان ریاض را به فکر دستیابی به فناوری هسته‌ای و ساخت بمب اتم انداخت. آنها جسارت این اقدام را نداشتند و به همین خاطر به‌عنوان سرمایه‌گذار در پروژه هسته‌ای عراق وارد شدند تا درصورت دستیابی این کشور به بمب اتم، عربستان هم از مزایای این بازآرندگی بهره‌مند شود. در سال‌های پایانی دهه ۷۰ عراق با فرانسه قرارداد ساخت یک نیروگاه ۷۰

مگاواتی را که تمام هزینه‌های ۲۶۰ میلیون دلاری آن توسط عربستان تامین می‌شد، منعقد کرد. نخستین و تنها رآکتور اتمی عراق با نام اوسسیراک (خدای مرگ در مصر باستان) معروف به تموز در زمان حکومت صدام در ۱۸ کیلومتری جنوب شرقی بغداد ساخته شد. عراق از ایتالیا و برزیل اورانیوم غنی‌شده و اورانیوم تری اکسید جهت سوخت نیروگاه خرید. در سپتامبر ۱۹۸۰ عراق و فرانسه اعلام کردند آن میزان از اورانیوم که برای ساخت یک بمب اتمی کافی باشد به عراق فروخته شده است. در میانه جنگ ایران و عراق، صدام تهدید می‌کرد کشورش نخستین کشور عربی خواهد بود که علیه دشمنانش از سلاح اتمی استفاده می‌کند. سال‌ها بعد سرلشکر عراقی وفیق سامرایی در کتاب «ویرانی دروازه‌های شرقی» به نقل از فرستاده حکومت فرانسه در زمان ریاست جمهوری والرئ اسکاردستن نوشت: «فرانسه به‌صورت جدی زمینه‌های اعطای یک بمب اتمی به عراق را بررسی می‌کند. می‌توان برای مجبور کردن

ایران به متوقف کردن جنگ، این بمب را به هدف مشخصی پرتاب کرد.» در ۲۹ سپتامبر ۱۹۸۰ ایران نیروگاه هسته‌ای عراق را بمباران کرد و باعث خروج فرانسوی‌ها از این تاسیسات شد. یک‌سال بعد هم رژیم صهیونیستی به تاسیسات هسته‌ای عراق حمله و آن را به‌طور کامل نابود کرد. در جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱، آمریکا بازمانده‌های آن را نابود کرد و ویرانه‌های این نیروگاه را نیز برچید و از عراق خارج کرد. بعد از انهدام این نیروگاه، عربستان مجدداً تمایل خود را برای سرمایه‌گذاری جهت بازسازی این نیروگاه اعلام کرد اما عراق با وجود تحریم‌ها، امکان فعالیت مجدد هسته‌ای را نداشت وعربستان به هدف خود یعنی دستیابی به سلاح اتمی از طریق عراق نرسید.

خرید باالستیک بدون کلاهک اتمی!

بمباران تاسیسات اتمی عراق، آرزوی اتمی عربستان را بر باد داد. پادشاهان سعودی به‌خوبی می‌دانستند آمریکا متحد اصلی آنان، حاضر به شکل‌گیری یک قدرت دارای سلاح اتمی در کنار رژیم صهیونیستی نیست؛ به همین دلیل سرویس‌های امنیتی و اطلاعاتی سعودی بدون به‌جا گذاشتن هیچ ردی از خود به کشورهای دارای سلاح هسته‌ای یا کشورهایی که در مسیر اتمی شدن گام برمی‌داشتند، سفر می‌کردند تا بتوانند به‌فناوری یا سلاح هسته‌ای دست پیدا کنند. در اواخر دهه ۸۰ عربستان سعودی به‌طور مخفیانه اقدام‌به‌خرید چندتیره موشک میابنبره دانگ‌نگ-۳ از چین کرد. این موشک‌ها که قابلیت حمل یک کلاهک دوپتی را داشتند، دارای حداکثر برد ۳۳۰۰ کیلومتر بودند. این موشک که برخی دقت آن را چهار هزار متر می‌دانند، یکی از کم‌دقت‌ترین موشک‌های بالستیک است که قابلیت استفاده متعارف علیه اهداف را دارا نیست. تا سال ۱۹۸۸، تیره از این موشک به عربستان تحویل داده شد. اینکه چرا سعودی‌ها در آن زمان چنین موشکی آن‌هم با تعداد بسیار کم را خریداری کردند درصورتی که این کشور می‌توانست موشک‌های با دقت بسیار بالاتر را خریداری کند، سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی را به مقصدی تاریک هدایت می‌کرد.

نفت ارزان در برابر بمب هسته‌ای

همه راه‌ها به پاکستان و عبدالقدرخان دانشمند اتمی این

کشور منتهی می‌شد. درست در روزهایی که سعودی‌ها مخفیانه ۵۰ موشک دست دوم از چین خریداری کردند، پاکستان حرکت خود به طرف سلاح اتمی را آغاز کرده بود و با تحریم‌های سنگین غرب مواجه شد. این یک فرصت دوباره برای عربستان سعودی بود. سرمایه‌گذاری نزدیک به ۳۰۰ میلیون دلاری آنان در عراق به نتیجه نرسید اما سرعت فناوری نظامی هسته‌ای پاکستان خیلی تندتر از آن چیزی بود که صدام دنبال می‌کرد. با تحریم پاکستان به دلیل حرکت به سمت سلاح هسته‌ای، عربستان از فرصت استفاده کرد و بخشی از خرج و مخارج این کشور را برای چند سال تضمین کرد. بدون کمک‌های مالی عربستان، کشور فقیر پاکستان توان ایستادگی در برابر فشارها را نداشت. عربستان آشکار به پاکستان نفت رایگان یا ارزان و کمک مالی می‌کرد. سال‌ها بعد حتی گفته شد که عربستان سرمایه‌گذاری هنگفتی برای دستیابی پاکستان به

سلاح اتمی در این کشور کرده است. از آن زمان به بعد روند اعطای کمک به پاکستان دیگر هیچ‌گاه از دستور کار مقامات سعودی خارج نشد. یک سال پس از نخستین آزمایش اتمی پاکستان و اعلام دستیابی به سلاح هسته‌ای، سلطان بن عبدالعزيز آل سعود، وزیر دفاع وقت عربستان سعودی، از مرکز تحقیقات هسته‌ای پاکستان بازدید کرد تا این موضوع مهر تاییدی بر نزدیکی روابط نظامی دو کشور باشد. در سال‌های اخیر و به‌واسطه برخی بده‌بستان‌ها، اسلام‌آباد همواره پیرو سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی ریاض بوده است. ابراز علاقه شدید عربستان به توسعه روابط و کمک‌های مالی به پاکستان، نگرانی‌های بین‌المللی را به دنبال داشته است. در ماه‌ها و سال‌های اخیر، بارها گزارش‌هایی درباره چشم‌دوختن عربستان به سلاح‌های هسته‌ای پاکستان مطرح شده است. مقامات پاکستانی بارها این موضوع را رد کردند اما هیچ کس نمی‌توانست تمایل شدید ریاض را برای داشتن چند بمب

هسته‌ای نادیده بگیرد. این تمایل سال ۲۰۰۹ در بالاترین سطح دربار سعودی به‌صورت شرطی مطرح شد. ملک عبدالله، پادشاه وقت عربستان گفت درصورت دسترسی ایران به سلاح اتمی، عربستان نیز وارد این مسیر خواهد شد. چند سال بعد و در سال ۲۰۱۳ «بی‌بی‌سی» ادعا کرد عربستان سعودی در پروژه‌های سلاح‌های هسته‌ای پاکستان سرمایه‌گذاری مالی کرده است تا در ازای آن از پاکستان سلاح اتمی تحویل بگیرد و از این سلاح‌ها در برابر تهدیدهای نظامی احتمالی دیگر کشورهای منطقه استفاده کند. هر دو کشور با هیات‌های نمایندگی رده بالایی از پژوهشگران، نظامیان و سیاستمداران در تالشند تا راه‌های گسترش برنامه هسته‌ای عربستان سعودی را مورد بررسی قرار دهند. عربستان سعودی همواره کوشیده‌است تا با دادن وام و کمک‌های بلاعوض، نظر پاکستان را جلب کند؛ معمولاً این کمک‌های مالی تحت پوشش اعانه‌های نمادین مذهبی انجام می‌شوند. برای نمونه در سال ۲۰۱۴ میلادی ۲۰۰ تن خرما به پاکستان هدیه داده‌شد. عربستان سعودی حتی مذاکراتی برای خرید موشک‌های بالستیک مجهز به کلاهک هسته‌ای را با پاکستان داشته است. بعضی از نگرانی‌ها همچنان حاکی است که عربستان سعودی، به دنبال جذب سلاح‌های هسته‌ای است، نه توسعه بومی. اکتبر ۲۰۱۳ آموس یالدین، رئیس سابق سازمان اطلاعات ارتش اسرائیل به صراحت اعلام کرد عربستان در گذشته پول سلاح‌های اتمی‌اش را حساب کرده و فقط برای تحویل نیاز به مراجعه به پاکستان دارد. در ماه نوامبر، گری سیمور که تا مارس ۲۰۱۳ (اسفند ۱۳۹۱) مشاور باراک اوباما در زمینه مبارزه با گسترش سلاح‌های هسته‌ای بود، در برنامه نیوزنایت «بی‌بی‌سی» گفت: «من فکر می‌کنم سعودی‌ها معتقدند نوعی تفاهم میان آنها و پاکستان وجود دارد و در بدترین حالت خواهند توانست از پاکستان سلاح‌های اتمی دریافت کنند.» عربستان و پاکستان هر دو موضوع فروش سلاح هسته‌ای را رد می‌کنند اما برخی شنیده‌ها حکایت از آن دارد که پاکستان و عربستان سعودی قراردادی را امضا کرده‌اند که براساس آن پاکستان در ازای دریافت نفت ارزان به عربستان سعودی، فناوری هسته‌ای (سلاح هسته‌ای) خواهد داد.

عمران خان و آرزوی بن سلمان

با روی کار آمدن عمران خان در پاکستان، حجم کمک‌های عربستان سعودی به این کشور افزایش چشمگیری داشت.

پس از سفر عمران خان، نخست‌وزیر پاکستان به عربستان، ریاض ۱۲ میلیارد دلار تسهیلات به پاکستان داد که ۹ میلیارد دلار از تسهیلات به‌صورت صادرات نفت و سه میلیارد دلار نیز به‌صورت نقدی است. این حجم بخشش سعودی‌ها چندماه پس از آن صورت گرفت که محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی در ۱۵ مارس ۲۰۱۸، در یک مصاحبه تلویزیونی با شبکه «بی‌بی‌اس» در ایالات متحده آمریکا ادعا کرد اگر ایران در ساخت جنگ‌افزار هسته‌ای به توفیق دست پیدا کند، آنهاهم به‌سرعت بمب هسته‌ای به دست خواهند آورد. او البته اشاره‌ای نکرد که این تسلیحات هسته‌ای را چگونه و با چه سرعتی به‌دست خواهد آورد، اما براساس آنچه گفته شد، پاکستان محتمل‌ترین گزینه پیش روی سعودی‌هاست. این کشور که همکاری‌های نظامی گسترده‌ای با عربستان دارد، همیشه مورد توجه حاکمان ریاض به‌عنوان مهم‌ترین متحد منطقه‌ای غیرعرب شناخته شده است. تلاش عربستان برای حمایت از پاکستان در روزهایی که آمریکا به بهانه‌های مختلف کمک‌های خود به این کشور را کاهش می‌دهد، بی‌دلیل نیست. شاید همین مساله نیز باعث شده اپوزیسیون منتقد نخست‌وزیر از وی بپرسند که ریاض در ازای این کمک‌ها چه شرطی برای اسلام‌آباد گذاشته است؟ این حاتم‌بخشی ۱۲ میلیارد دلاری عربستان قطعاً بی‌ارتباط با قدرت هسته‌ای پاکستان نیست. بن سلمان که سال گذشته یک قرارداد ۱۱۰ میلیارد دلاری با دونالد ترامپ به امضا رساند، بدش نمی‌آید یک قرارداد چندصدمیلیاردی را با پاکستان برای خرید چند سلاح هسته‌ای امضا کند.

در ماه‌ها و سال‌های اخیر بارها گزارش‌هایی درباره چشم دوختن عربستان به سلاح‌های هسته‌ای پاکستان مطرح شده است. مقامات پاکستانی بارها این موضوع را رد کردند اما هیچ کس نمی‌توانست تمایل شدید ریاض هسته‌ای نادیده بگیرد

اردوغان: جسد خاشقجی کجاست؟

رئیس‌جمهور ترکیه با اشاره به اطلاعات ضدونقیض سعودی‌ها درباره خاشقجی گفت: «سعودی‌ها مردم را ساده‌لوح و احمق فرض کرده‌اند.» به گزارش «تسنیم»، رجب‌طیب اردوغان درخصوص وضعیت پرنده خاشقجی، در پرسش‌ها از مقامات عربستان گفت: «جسد خاشقجی کجاست؟ از طرفی تیم ۲۰ نفره شما جواب این سوال را می‌دانند، در این خصوص تقلا نکنید و آسمان و ریسمان نبافید. گفته می‌شود که با یک فرد محلی همکاری کرده‌اید، باید آن فرد را معرفی کنید.» رئیس‌جمهور ترکیه با اشاره به تغییرات مکرر مواضع مقامات عربستانی در مورد جنایت خاشقجی گفت: «آنها در ابتدا می‌گفتند که خاشقجی به کنسولگری آمده و کارش انجام شده و رفته است، آنها مردم را ساده لوح و احمق فرض کرده و تصور می‌کنند که می‌توانند افکار عمومی را فریب دهند. چه شد؟»

پیروزی راست جدید در انتخابات محلی اسپانیا

حزب کوچک «وکس» از جناح راست گرای افراطی در انتخابات محلی استان اندلس اسپانیا پیروز شد. از زمان مرگ فرانسسکو فرانکو، دیکتاتور پیشین اسپانیا در سال ۱۹۷۵ و استقرار دموکراسی در این کشور، این نخستین بار است که اسپانیایی‌ها با حضور یک حزب از جناح راست افراطی در صحنه سیاسی مواجه می‌شوند. در انتخابات زودهنگام مجلس استان اندلس واقع در جنوب اسپانیا که روز یکشنبه ۱۱ آذرماه برگزار شد، ۱۲ نماینده از حزب وکس توانستند کرسی‌های این مجلس را تصاحب کنند و به این ترتیب به اقتدار مطلق سوسیالیست‌ها پایان دهند. حزب ملی گرای وکس که در سال ۲۰۱۳ تشکیل شده و نمایندگان آن برای نخستین بار به پارلمان محلی اندلس راه یافته‌اند، به شدت مخالف مهاجران غیرقانونی و نیز استقلال کاتالونیاست.

قطر سال ۲۰۱۹ از اوپک خارج می‌شود

قطر اعلام کرد ابتدای سال ۲۰۱۹ یعنی کمتر از یک ماه دیگر از اوپک خارج خواهد شد. وزیر انرژی قطر توضیح داد: «این کشور همچنان از تمامی تعهدات همانند هرکشوری خارج از اوپک تبعیت خواهد کرد اما پس از خروج به توافق‌های اوپک متعهد نخواهد بود.» الکمی گفت: «پس از بررسی راه‌هایی برای تقویت نقش قطر به لحاظ بین‌المللی و طرح‌ریزی راهبرد بلندمدت این کشور، تصمیم به خروج از اوپک گرفته شد.» وی افزود: «قطر تصمیم گرفته است از ژانویه ۲۰۱۹ از عضویت اوپک خارج شود.» وی ادامه داد که قطر این هفته در نشست اوپک در وین شرکت خواهد کرد. وزیر انرژی قطر گفت: «این تصمیم برای قطر آسان نیست زیرا این کشور ۵۷ سال است که عضو اوپک است اما تاثیر این کشور بر تصمیمات تولید اوپک کوچک بود.»

۵۰ زخمی در درگیری «تولوز» فرانسه

مقامات شهرتولوز فرانسه اعلام کردند در پی ناآرامی در این شهر، حدود ۵۰ نفر زخمی شدند. به گزارش «فارس» تظاهرات «جلیقه زرها» یکشنبه شب در این شهر به خشونت گرایید و این شهر جنوبی فرانسه به عرصه آشوب و زدوخورد با نیروهای پلیس تبدیل شد. بنابر گزارش شبکه خبری «راشادودی»، در بیانیه پلیس آمده است ۱۶ نفر از این افراد در پی آتش بوده‌اند و چهار نفر دیگر هم به غارت فروشگاه‌ها متهم شده‌اند. تصاویر منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی حاکی از این است که معترضان صورت‌های خود را پوشانده بودند و در خیابان‌های شهر اقدام به آتش کشیدن اشیا کردند. تظاهرات اعتراضی در فرانسه از هفدهم نوامبر (۲۶ آبان ماه) آغاز شده است. رانندگان و شماری از اتحادیه‌های بازگانی و احزاب سیاسی از عوامل محرک برای آغاز موج اعتراض‌ها در این کشور بودند.